



Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

21-ше (3772) №,  
2026 ий 29 май,  
кугарня



0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

# Йоча пагыт – юзо жап



*1 июнь – Йоча-влакым  
аралыме тўнямбал кече.*



Кече, чыгылтен шинчам,  
Кынелта чыла йочам.  
А урем модаш ўжеш:  
– Лекса, Качыри, Мичуш!

Укш гыч пўртым рўж чонат,  
Модышым илаш пуртат.  
Курчаклан шолтат кочкаш.  
– Пучымыш тылат, падыраш.

Изуремышке касн,  
Модыт поктылын чылан.  
Мечымат тура чумат,  
Голым трук капкаш пуртат.

Йоча пагыт – юзо жап,  
Мўр ден темше олык лап!  
Кажне тыште пиалан,  
Шыргыжман, йывыртман!

*Христина АЛЕКСАНДРОВА.  
Катя СЕРГЕЕВАН фотожо-влак.*



ПОДПИСКЕ

1-10 июньышто Россий мучко Подписчикын декадыже эртаралтеш. Тыгодым «Ямде лий» газетлан шулдырак ак – 450 тенгеат 12 ыр – дене возалташ вашкыза. Индекс – П4696.

Тыгак редакций гоч подпискым ышташ лиеш: ак – 200 тенге.

Рекламе.



## Порылык ушен

Шукерте огыл ме, Софья Иванова, Елена Пояркова, Виктория Москвина да мый, наставникна Надежда Георгиевна Алексеева (снимкыште) дене пырля «Движение Первых» толкынын эртарыме «Благо твори» всероссийский добровольческий слётшышто лийына. Ныл кече моткок писын эртен. Кажне кече ойыртемаптын, ушеш кодын. Ме занятийш коштынна, уна-влак дене вашлийына, мастер-класслашке ушненна. Тыгак моло кундемысе наставник-шамыч дене пашам ыштенна да шуко у йолташым муына. Толкынын

председательже Артур Орлов мемнан виан улмына нерген ойлен. Тиддене тўрысек келшем!

Элым аралыше-влакым шарныме лўмеш пытартыш кечын муралым почынна, пеледышым, пушентым шынденна. Тылеч посна Самара оласе мотор верламат ужаш йўн лийын.

Икмана, слёт поро пашам шуктышо, иксемын шонышо волонтер-влак дене вашлийын кутыраш, у сомыллан тунемаш корным почын.

*Полина ЩЕГОЛЕВА.*

*Марий Турек школ.*

*Фотом школ архив гыч налме.*

## Медиаклассыш тунемаш тол!

Йошкар-Оласе Бауман лицей журналистикылан шўман ўдыр-рвезе-влакым 10-шо медиаклассыш вуча.

### Тушто молан туныклат?

Медиажурналистике – лудшо-влак келыштарен, шкешотан материалым ямдылаш.

Рекламе – лўмнерым аралаш, шке брендым нўлташ.

Тележурналистике ден радиовещаний – эфирыште пашам ыштен мошташ.

Фотожурналистике – фотографий гоч айдемын шонымашыж ден шижмашыжым почаш.

Соцкылым вўдымаш – лудшо-влак дене онлайн кылым чонен мошташ.

Калык ончылно выступатлы-маш – сценыште да камер ончылно шкем ўшанлын кучаш.

9-ше классым тунем пытарыше ўдыр-рвезе-влакым конкурс почеш ойыраш тўналыт. Тудо кок танас гыч шога: тест, портфолио ден мотивационный серышым аралымаш.



Кумылда лекте? Тугеже документым ямдылыза да 22 июнышто тыгай адрес дене толза: Йошкар-Ола, Кремлёвский урем, 44 пўрт.

### Пеленда налаш ида мондо:

- ✦ аттестатын копийжым;
- ✦ портфолиом;
- ✦ мотивационный серышым.

Чыла документ печатлыме лийшаш. Серышым возымо радам да тичмаш увер дене my18.ru сайтыште палыме лийын кертыда.

## Российысе увер

6-17 ияш икшыве-влаклан #СпросиСтроителя всероссийский йоча конкурсым увертареныт. Текст але видео сынан пашам 15 июль марте я-строительбудущего.рф сайтыш колтыман.

«Великое наследие Владимира Даля» всероссийский акций «Культура для школьников» проект радамыште эртаралтеш. Ушнаш кумылан-влак, келшыше тангасым ойырен, видеом войзышаш улыт. Пашам 30 июнь марте вучат. Тичмаш увер – культурадляшкольников.рф сайтыште.

«Глаголица» сылнымут конкурсыш пурышо почеламут-шамычлан келшыше сўретым 17 ий деч изирак йоча-влак 10 июнь марте сўретлен кертыт. Тидлан конкурсы.рф сайтыште йодмашым колтыман.

## Марий Элысе увер

19-20 июнышто Йошкар-Олаште «Пеледыш пайрем» эртаралтеш. Тудо Калык-влакын икоян улмо идалыклан пўлеклалтеш. Йоча-влаклан «Модыш алан» площадке пашам ышташ тўналыш.

Хвалынк олаште эртаралтше «Туриада» спорт-туризм лагерьыште Марий Элын командыже эн вианлан шотлалтын. Республикын командыже ынде кумшо ий почела ты лўмым сулен налын.

«Умницы и умники Земли Марийской» олимпиадым иктешленыт. Сенгыше-влак радамыш лектыныт: Александра Волкова (Марий Турек, Хлебниково), Алсу Сиразиева (Параньга), Камилла Басырова (Шуко профилян лицей-интернат).

# Арыныште – «Сылнымут шошо»

Морко районысо түрлө школышто тунемше да сылнымутлан шұман ұдыр-рвезе-влак ий еда литератур семинарыш погынат (снимкыште). Ты гана тудо Арын школышто эртаралтын. Уна-влак-лан школ директор Е.И.Семёнов экскурсийым эртарен. Тоштер дене палдарен, школын эртыме корныжым каласкален да лүмлө выпускник-шамыч дене кугешнен. Арын школышто тунемше, йоча-садыш коштшо-влак сылнымут да мурсем композицийым ямдыленыт.

Сылнымут семинар марий сотемдарче Гавриил Яковлевым шарныме лүмеш эртаралтеш. Районысо тунуктымо пөлка да Арын черкын настоятельже протоиерей Николай Чузаев ты пашам виктарат. Тунемше-влак пайремлан почеламутым, лирический сүретым, очеркым, ойлымашым, йомакым, легендым ямдыленыт. Икмынар тунемше шке возымо почеламутшым сценегыч лудын. Йоча-шамыч сылнымутыштышт саманлан келшыше темым тарватеныт. Теве Эгерсола школышто тунемше Мария



Николаеван «Кум нөргө салтак» почеламутшо келге шонымашан. Ёдыр ты пашажым куд икшывым ончен куштышо аважлан пөлеклен. Аван кум эргыже – салтак радамыште. Дмитрий Смирнов (Кожлаер), Надежда Сергеева (Шүргыял) почеламутыштышт Шочмо элым аралыше-влаклан тауштенят. Йоча-шамычын сылнымутыштым иквереш чумырен, книга лукташ, да шкеныштым

шнуй верлашке экскурсий дене нангаяш шонымаш уло.

Гавриил Яковлев марий йоча шочмо йылмыж дене лудын, возен моштыжо манын пашам ыштен. Тудын тўнгалме сомылжым Морко районьшто кызытат шуят. Йоча-влак шочмо марий йылмыштым тунемышт, мутланышт да марий улмышт дене кугешнышт манын тыршат.

Людмила ГРИГОРЬЕВА.  
Авторын фотожо.

## ПУШКИН КАРТ




- 1** Мо тиде тыгай?

Пушкин карт 14 гыч 22 ияш марте ұдыр-рвезе-влаклан тўвыра төнеклашке яра пураш йоным пуа.


- 2** Кузе налаш?

  - Госуслуги порталыште регистрацийым эрте, учётный записым пенгыдемде.
  - «Госуслуги.Культура» приложенийым телефонышкет шынде.
  - Приложенийыште электрон картым оформитле.
- 3** Мынар пуалтеш?

Кажне ийын 5000 тенге пуалтеш. Кок тўжем тенгем кинолан кучылташ лиш.


- 4** Кушто кучылташ?

  - тоштерыште
  - театрыште
  - ончерыште
  - киношто
  - тичмаш афише - «Культура.РФ» сайтыште.
- 5** Кузе тўлаш?

«Госуслуги.Культура» приложенийыште келшыше мероприятийым ойыро. Билетым Пушкин карт дене тўлен нал.




Сүрет-влакым нейросеть полшымо дене ыштыме.



## Физкультура

### Шахмат лишыл

Спортын түрлө видше уло. Мыланем шахмат лишыл. Эше изиэм годымак шахмат дене модаш ачам туныктен. Кажне фигур дене палдарен, кузе кошташ күлмө нерген каласкален.

Школышто кружокышто шинчымашем келгемденем, сайынрак модаш тўналынам. Кызыт таңасымашлаште чўчкыдын уш-акылем тергем. Сенгыше радамышкат лектам. Шахмат дене районун первенствышкыже тўшкан (**снимкыште**) ушненна да кокымшо лийынна. Ончыкыжымат у кўкшытыш шуаш тырша тўналына.

**Алина СУББОТИНА.**  
2-шо номеран Морко школ.  
Фотом школ архив гыч налме.



### Увер

«Президентские состязания» всероссийский спорт таңасымашын регионсо йыжынгыштыже сенгыше команде-влак:

- ★ Йошкар-Оласе А.С.Пушкин лўмеш 4-ше номеран гимназий;
- ★ Медведево районсо Знаменский школ.

Нуно Марий Элын чапшым 9-29 сентябрьште «Орлёнок» йоча рўдериште аралаш тўналыт.



## Шым тўжем наре радиокыл

Йошкар-Олаште «Юный радиолобитель» усталык ушем визымше ий пашам ышта. Самырык тукумым радиотолкын тўня дене «Союз радиолобителей России» мер организациийн Марий Элысе пўлка вуйлатышыже Александр Геннадиевич Баданов палымым ышта. Ыдыр-рвезе-влак арнялан кок гана погынат, эфирыш лектыт да таңасымашлан ямдылалтыт.

– Радиоспортым Всероссийский спорт реестрыш пуртыммо. Тудо 12 дисциплиным уша. Кажныже ойыртемалтше: иктыште кўчык (КВ) да чот кўчык (УКВ) толкынышто радиокылым верештман гын, весыште компас да карте почеш радиопередатчыкын верланымыжым муаш кўлеш. Морзен азбукыжым кажныже палышаш. Тиде радиоспортын тўн йылмыже, – оила Александр Геннадиевич.

Вўргечын йоча-влак шинчымашыштым келгемдат, эфирыш лектыт, электронике дене пашам ышташ тунемыт. Шуматкечын шукуж годым түрлө таңасымаш эртаралтеш. Ушемын тунемшыже-влак чўчкыдын сенгыше радамыш лектыт, кугыенгын 1-ше, 2-шо да 3-шо спорт разрядшым пентгыдемдат. Шукерте огыл Анна Александрова ден Данила Василенком (**снимкылаште**) радиоспорт дене Российысе сборныйын командышкыже кандидат радамыш пуртеныт.

Тыгак ўдыр-рвезе-влак радиопередатчыкым, антенным да моло арверым тўрлаш да туддене пашам ышташ тунемыт. Радиом йўратыше-шамыч лўмын



– Мый радиоспортышто визымше ий улам. Эн ончыч ты спорт самырык тукум коклаште кумдан палымыла ыш чуч. Но кажне таңасымашке ушнымеке, ты шонымаш йомын. Россий мучко тынар ушан, онай да поро кумылан ўдыр-рвезе-влак ултыт улмаш! Эфирыш лекмеке палет – кажныже тыйым пагален ваилмеш. Мемнан радио ешна тўня мучко шарлен, – оила Анна Александрова.

ойырымо диапазонын частотажым кучылтыт. Кажне радиостанцийын шке позывнойжо уло. «Юный радиолобитель» йоча радиостанцийын – RD4SB. Вич ий жапыште икшыве-влак 100 наре эл дене 7000 чоло радиокылым ыштеныт. Кажныже ушемыште лўмын вўдымө электрон журналеш возалт кодын. Антарктидысе «Прогресс» станцийыште пашам ыштыше полярник-влак дене кылдалтыныт. Ончыкылыклан эше ик кугу шонымаш уло: Тўнямбал космический станций дене радиокылым ышташ.

**Катя СЕРГЕЕВА.**  
Фото-влакым еш архив гыч налме.

### Палаш онай

- 1895 ий 7 майыште руш учёный Александр Степанович Попов икымше радиоприёмникым поген.

- 1896 ий 24 мартыште Санкт-Петербургышто икымше радиокыл сеанс эртаралтын. Радиоприёмник ден передатчик коклаште 64 метр лийын.

# Пионер лийыныт

Мыйын кокам Роза Матвеевна Ишимова (снимкыште коктын улына) Буймо кандашияш школышто 1966-1968-ше ийлаште пионервожатыйлан пашам ыштен. Тудо ты жап дене мыйым палдарен. Пионер радмыш 22 апрельште (В.И.Ленинын шочмо кечынже) пургенит,



грамотым кучыктенит. Эн чулым да чолга икшывс-шамычлан тулотым ылыжташ ұшаненит. Тул йўлымō жапыште модыныт, пионер мурылам йонгалтаренит. Авай эсогыл пионер-влакын гимныштым, «Взвейтесь кострами, синие ночи» мурым, муралтен ончыктен.

Йошкар галстукым пижыктенит. Тидын деч вара тудым кажне кечын кылденит. Товатмутым чыла йоча наизусть пален. Горн да барабан йўк дене кажне мероприятий годым тистым луктынит. Буймо школын пионер дружиныже комсомолец-герой Олег Кошевойн лўмжым нумалын.

Пионер-шамыч шонго-влаклан, колхозлан полшенит, рўж каненит. Ачай ден авай тулотым порын шарнат. 19 майыште йоча-влак строй дене лўмын келыштарыме верыш ошкылыныт. Миен шумек, кажне отряд рапортым пуэн. Идалык мучко шуктым пашам иктешленит. Ойыртемалтше ўдыр-рвезе-влаклан

Кажне кенжежым йоча-влак палаткан лагерыште каненит. Тушто модыныт, йўштылыныт, эм шудым погенит, шочмо верыште экскурсий дене коштынит, тўрлō конкурсым эртаренит, клубышто кинон онченит. Лишыл енем-влаклан тул ўмбалам подеш кочкаш шолтымō поснак келшен.

Каласкалымыштым колыштын, кызытсе «Движение Первых» толкын ден танастарышым. Икгайлыкше уло гынат, кызытсе йочан илышыже чотак ойыртемалтше.

*Альберт ИШИМОВ.  
Татарстан, Агрыз, Буймо.  
Фотом еш архив гыч налме.*



## Мураш йоратем



Мый мураш моткоч йоратем. Ачам деч примерым налам, тудо уста мурызо. Йочасадыш коштемем годым чўчкыдын сценыште выступатленам. Школыш кайымекем, «Весела ното-влак» вокал коллективыш ушненам. Тудым Зарина Айдаровна Яббарова вуйлата. Ме сценыш чўчкыдын лектына, конкурслаште мастарлыкнам тергена. Сенгымашна ятыр. Яра жапым шольым да шўжарем дене эртарем, теннис дене модам, книгам лудам, сўретлем. Каныш годым ялыш коча-кова деке уналыкеш коштына.

*Элавий НАЗЫРОВА.  
Татарстан, Пестречинский,  
Новое Шигаево.  
Снимкыште: Элавий Назырова.  
Оля Майкован фотожо.*

## Йолташ, талешке

Ачамын лўмжō – Юрий (снимкыште). Тудо ялысе тыглай пўрєн, но моткоч поро, пашаче, уста. Ачам корно пашаште тырша. Кажне кечын, ўмбакше ончалмеке, эре шонем: пеленем – могай ўшанле айдеме, пиалан улам! Лишыл енем кечкунамат поро шомакым муэш, ушан ойым каласа. Чонемлан йōсō лиш гын, мыйым нигунам ордыжеш ок кодо. Тудын йоратымашыже мыйым вианракым ышта да шкалан ўшанаш тарата.

Эше ачам сылнын мура. Тудын йўкшō йырваш юзо шўлышым шара. Тўшкан погынен муралтыме татым эре вучем.

Ачай, мыланем йолташ, талешке улат! Мый тый денет кугешнем.



*Юлиса ТОСАЕВА.  
Башкортостан, Калтаса,  
Улыл Калташ.  
Фотом еш архив гыч налме.*

М Вўдково – толкын.  
Ирымаш – вурседылмаш.  
Йандам – палыдыме.  
Игылчык – лўмедыш.



## Корнан лийза!

Велосипед дене кудалме деч ончыч тудын «тазалыкшым» тергыман.



🚲 Руль ден рамым ончалза. Нимогай шелше, кадыргыше ужаш лийшаш огыл. Руль тышке-тушко коштеш гын, пенгыдемдыза.

🚲 Оравам темдалын ончыза. Лушкыдын чучеш гын, насос дене овартыза. Орава-шамычым мландымбач нолталын пӧрдыктыза. Нуно иксемын, тура, уто йӱк деч посна пӧрдшаш улыт. Ораваште пӱчкылтшӧ вер лийшаш огыл!

🚲 Тормоз сайын пашам ыштшаш. Колодкыжо пытен гын, кугурак-влак дене пырля ум шындыза. Шинчыр шодыртаташ тӱналын гын, шӱраш кӱлеш.

🚲 Пычкемыш жапыште кудалыштыда гын, волгалтарыше арвер ден светоотражатель-влакым пижыктыза. Ончылно ош тӱсан, а шентелне йошкар тӱсан отражатель лийшаш.

### Увер

🌞 Тений Марий Эл Республикыште йӱштылмӧ пагытым 1 июнышто почыт.

🌞 Марий Элыште 36 пляж пашам ышташ тӱналеш, тышеч 17 – районлаште.

! Пагалыме кугыен-влак, йочам вӱд воктене эскерыза, шкетшым ида колто. Кугыен деч посна йӱштылаш пураш чарыза.

## Кече: йолташ але тушман?

Коваштыда иктаж-кунам когарген? Тугеже тыланда ультрафиолетовый (УФ) излучений сайын палыме. Тудо организмыште «Д» витаминым ешара. Но энгекымат ыштен кертеш. Коваште куптырга, тӱрлӧ чер ылыжеш. УФ-излучений деч ик эн йӱнан аралгыш – крем. Кузе тудым ойыраш?

☀️ SPF – кремын аралыме вийжым ончыкта. Йоча-влаклан 30 SPF-ан крем йӱнан. Чот кечан годым 50 SPF-ым кучылташ кӱлеш.

☀️ Крем атыште тыгай буква-влакым кычалза: UVA/UVB, PPD (10 деч шагалак лийшаш огыл) але PA++++ (плюс мыняр шукурак, тунар сайрак).

☀️ Йӱштылаш пурен лекмеке, кремым уэмдыза.

☀️ Минеральный фильтран кремым ойыраш тыршыза. Тудо алергийым огеш ылыжте.

☀️ Кремыште цитрус эфирын уйжӧ, спирт лийшаш огытыл. Пантенол ден висвис экстракт пайдале улыт.

☀️ Кече деч аралыше крем вишкыде лийын кертеш. Спрейым эн ончыч кидыш, вара капкылыш йыгыман. Шекланыза: спрей шинчаш, нерыш да логагыш логалшаш огыл!



## Шкендам аралыза!

Пилот деч посна чонештылше аппаратим ужмеке, теве мом ыштыман:

! пӧртыштӧ улыда гын, окна деке ида лишем. Окнадыме, пенгыде пырдыжан пӧлемыште веранза. Кертмыда семын пӧртиймак але лӱмын келыштарыме улак верыш



каш тыршыза. Лифтым ида кучылт;

! автобусышто але машинаште улыда гын, тушеч лекса, ӧрдыжкырак коранза да лӱдыкшыдымӧ верыш шылаш тыршыза;

! 112 телефон номер дене аппаратын чонештыме верже, жапше да чотшо нерген увертарыза.



Лаштыкым Катя СЕРГЕЕВА ямдылен.  
Сӱрет-влакым нейросеть полшымо дене ыштшыме.



## Поро йўла

19 майыште тўвыра да книгагудо пашаен-влак изирак класлаште тунемше-шамычлан Пионерийн кечыжлан пӧлеклалтше мероприятийым эртареныт. Ўдыр-рвезе-влак пионер-шамыч, нунын келшен илымышт, йўлашт, подвигышт нерген пален налыныт. Тыгак пионер галстукым чын кылдаш тунемыныт (снимкыште). А тўмырзӧ деч посна могай отряд лийын кертын?! Тўвыра пӧрт

вуйлатыше М.В.Веткина тўмырым перкалыме мастарлыккланат туныктен. Поро вашлиймаш «Взвейтесь кострами, синие ночи» мурым тўшкан мурымодене мучашлалтын.

Тыгай мероприятий поро йўлам арален кодаш да тудым тукым гыч тукымыш шуяш полша.

*Н.Г.ВОЛКОВА.  
Шернур, Лажвьял.  
Фотом школ архив гыч налме.*

### Палаш онгай

Шукерте огыл Йошкар-Олаште Россий рекордым шынденыт. Кондитер-влак 343 сантиметр кужытан, 377 сантиметр лопкытан медовикым кўэштыныт. Тортын нелытше – 349 килограмм.

### Изи озавате

**Кўлыт:** 5 кугу совла мўй, 210 г ложкаш, 6 кугу совла сакырложаш, 2 муно, 2 изи совла разрыхлитель, 250 г ўмбал.

Муным 3 кугу совла сакырложаш дене пырля чот лугыза, мўйым ешарыза, сайын варыза. Вартышыш ложаш ден разрыхлительым пыштыза да лугыза. Руашым пергаментан формыш опталза. 180 градус марте ырыктыме духовкыш 10-15 минутлан шындыза. Кремлан ўмбалым кодшо сакырложаш дене лугыза,

## Мўян торт

холодильникыш шындыза. Йўкшышӧ бисквитым икмыняр коржлан пўчкедыза, иктыжым сӧрастарашлан тыгыдемдыза. Тортым иктыш чумырыза: кажне коржым крем дене йыгыза, икте-весе ўмбакаш оптыза. Торт ўмбалым крем дене йыгыза, тыгыдемдыме корж дене сӧрастарыза. Икмыняр шагатлан холодильникыш верандыза.



Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службун Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.  
Номер – ПИ № ТУ52-01404,  
2023 ий 22 сентябрьыште пуымо.

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.  
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.  
Тўн редактор – А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.  
Тираж 1500 экз.  
Заказ  
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:  
Марий Эл Республикысе Тўвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве,  
Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ,  
424006, Йошкар-Ола,  
СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыше урем, 20-шо пӧрт.  
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.  
Типографийын адресше:  
424000, Йошкар-Ола,  
Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пуымо жап –  
14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымыштышт тўрлӧ лийын кертыт. Серыш-влак мӧнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

[https://vk.com/yamde\\_lii](https://vk.com/yamde_lii)  
<https://t.me/yamdellii>  
[yamde\\_lii@mail.ru](mailto:yamde_lii@mail.ru)  
[yamdellii@mediamari.ru](mailto:yamdellii@mediamari.ru)  
(автор-влаклан)  
Сайтын адресше: ямделий.рф

У конкурс



Юлия ЧЕРНОВА ден  
Милана РОДИОНОВА.  
Кужэнер, Шудымарий школ пеленысе йочасад.



Павел МАРКОВ ден  
Артём СЕМЁНОВ.  
Звенигово, Чакмарий.



Камилла БОЛГАРЕВА ден  
Нина НОСОВА.  
Кужэнер, Шудымарий школ пеленысе йочасад.

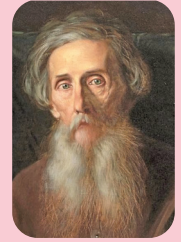
# Шинчымашетым терге

Кумдан палыме руш серызе, этнограф, эмлызе, «Толковый словарь живого великорусского языка» мутерын авторжо В.И.Далын шочмыжлан тений 225 ий темеш. Тудын дене кылдалтше цифр-влакым палыза.

1. Владимир Иванович кунам шочын?
2. Даль мыняр йылмым пален?
3. Кумдан палыме мутерым мыняр ий возен?
4. В.И.Даль ты мутерыш мыняр мутым пуртен?
5. Шомак-влак деч посна тушто калык пале, тушто-шамыч улыт. Мыняре?
6. Мутер мыняр томан?

7. Даль кадет-шамычын жаргон мутлаштым поген да мутерыш чумырен. Чылаже мыняр жаргон мут пурталтын?

8. Владимир Иванович А.С.Пушкинын «Сказка о рыбаке и рыбке» йомакшылан негызым пыштен. Йомакым могай ийыште возымо?
9. Даль – мыняр очеркын авторжо?
10. Тений шочмыжлан мыняр ий темеш?



7-ше классыште тунемше-влак.  
Волжский, Сотнур.

Кроссворд

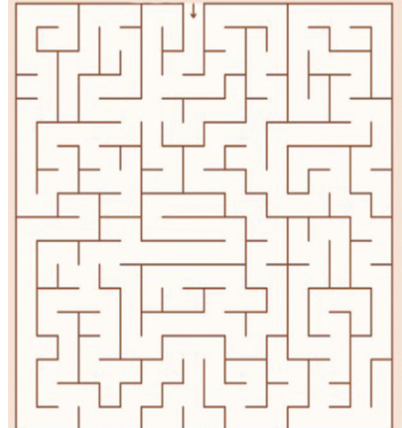
Шым йодышлан вашеште. Кажне шомакын пытаргыш букваже е лийшаш.

- 1.Идалыкын жапше.
- 2.Планет.
- 3.Суртвольык.
- 4.Сурткайык.
- 5.Лышташ велме пагыт.
- 6.Чодырасе янлык.
- 7.Вудым налме вер.

1.				Е
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				



Меранлан мече марте миен шуам полшыза.



Суретым ончен чиялтыза.

